

Sygn. akt I UK 181/13

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gersdorf (sprawozdawca)

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania E. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 grudnia 2013 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 listopada 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 października 2011 r., Sąd Okręgowy w K. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 2011 r. i przyznał ubezpieczonemu E. J. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych

warunkach. Na potrzeby tego rozstrzygnięcia Sąd poczynił następujące ustalenia faktyczne.

Wnioskodawca w okresie 1 sierpnia 1968 r. – 21 kwietnia 1971 r. oraz od 7 maja 1973 r. do 31 maja 1975 r. zatrudniony był w Zakładach S. na stanowisku ślusarza remontowego utrzymania ruchu w hartowni, galwanizerni, ostrzarni i szlifierni. W okresie od 12 czerwca 1975 r. do 30 października 1982 r. zatrudniony był w Zakładzie U. na stanowisku ślusarza. Praca polegała na utrzymaniu ruchu parku maszynowego, tj. na remontowaniu obrabiarek – nożyc gilotynowych do blach, szlifierek, wycinarek do blach, pras hydraulicznych i mimośrodowych, krawędziarek, urządzeń do odpylania szlifierek, wiertarek i konserwowaniu suwnic i wciągarek. Powód przemieszczał, montował i ustawiał obrabiarki, montował także w halach inne maszyny, dokonywał także napraw sprzętu budowlanego w terenie. W hali, w której pracował ubezpieczony, wykonywano konstrukcje stalowe dla innych hal.

Sąd Okręgowy uznał, że praca ubezpieczonego stanowiła pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu wykazu A, dział XIV, poz. 25 w zw. z działem III, poz. 86 i 78 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43). Prace te polegają na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace polegające na obsłudze suwnic oraz szlifowaniu lub ostrzeniu wyrobów i narzędzi metalowych. Powyższe ustalił Sąd Okręgowy na podstawie zeznań ubezpieczonego i świadków, uznając za istotny rodzaj wykonywanej przez ubezpieczonego pracy a nie nazwę stanowiska pracy.

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2012 r., wydanym na skutek apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny uznał, że ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych wynika, że ubezpieczony pracował na stanowisku ślusarza w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk spawalniczych. Uznał, że praca wnioskodawcy nie może być uznana za pracę przy spawaniu, jako że nie wiąże się z występującym w tej pracy stopniem

uciążliwości. Uznał także, że praca wnioskodawcy nie stanowi pracy w rozumieniu wykazu A, dział XIV, poz. 25 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wywiódł pełnomocnik ubezpieczonego. Zarzucił w nim błędną wykładnię art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przez uznanie, że wnioskodawcy nie przysługuje prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu wykazu A, dział XIV, poz. 25 w zw. z działem III poz. 86 i 78 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wymagała oddalenia jako niezasadna.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że wadliwie określono podstawy skargi kasacyjnej, co już na wstępie dyskwalifikuje możliwość jej rozpoznania w zgodzie z oczekiwaniami skarżącego. Postawiono bowiem zarzut naruszenia § 2 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Każdy z tych przepisów zawiera jednostki redakcyjne. W § 2 ust. 1 prawodawca przewiduje, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Natomiast w ust. 2 mowa jest o stwierdzeniu wykonywania pracy w warunkach szczególnych przez zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Skarżący nie określa także, której jednostki lub jednostek redakcyjnych § 4 wymienionego rozporządzenia dotyczy przedstawiony w skardze zarzut.

Niezależnie od tego wypadu podkreślić, że wiążące Sąd Najwyższy ustalenia faktyczne poczynione w sprawie nie dają podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony w

wymaganym wymiarze wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Jak ustalił bowiem Sąd Okręgowy pracę w warunkach szczególnych wykonywał ubezpieczony w okresach 1 sierpnia 1968 r. – 21 kwietnia 1971 r., następnie 7 maja 1971 – 31 maja 1975 r. oraz 12 czerwca 1975 r. – 30 października 1982 r. Po zsumowaniu okresy te składają się na ponad 12 lat pracy w warunkach szczególnych. Tymczasem, stosownie do § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. od pracownika wymaga się stażu w wysokości co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Sąd Najwyższy pozostaje związany ustaleniami faktycznymi poczynionymi w sprawie (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Godzi się także zauważyć, że charakter pracy wykonywanej przez ubezpieczonego nie pozwala na jej zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W niniejszym przypadku wchodziło bowiem w grę łączenie różnych rodzajów prac, z których tylko niektóre można zakwalifikować jako prace w warunkach szczególnych.

W swym dotychczasowym orzecznictwie konsekwentnie Sąd Najwyższy odmawia przyznania prawa do emerytury w wieku obniżonym w przypadkach, w których czynności niestanowiące pracy w warunkach szczególnych przeważają w ramach wykonywanych przez ubezpieczonego obowiązków. I tak dla przykładu w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 czerwca 2007 r., sygn. I UK 376/06 uznano, że zatrudnienie ubezpieczonego na stanowisku kierownika kilku oczyszczalni ścieków, które nie ograniczało się do sprawowania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy dozoru nad pracownikami świadczącymi pracę w szczególnych warunkach, ale polegało na wykonywaniu także innych, licznych czynności kierowniczych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach dla potrzeb nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym.

Zmierzają zatem do wykluczenia czynności o charakterze administracyjno-zarządczym (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., sygn. III UK 66/07), ale także innych czynności, niestanowiących pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony, jak wynika z materiału dowodowego w sprawie, wykonywał także czynności w postaci montowania maszyn w halach a także napraw sprzętu budowlanego w terenie. Stosownie natomiast do § 4 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jedynie praca wykonywana stale i w pełnym

wymiarze czasu pracy uprawnia do przyznania prawa do emerytury w wieku obniżonym. Sąd Najwyższy podkreśla to wymaganie, wskazując, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika (por. wyrok z dnia 4 czerwca 2008 r., sygn. II UK 306/07).

Także zasadniczych prac ubezpieczonego nie można zakwalifikować jako pracy w rozumieniu załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., wykaz A, dział XIV poz. 25 w zw. z treścią Działu III poz. 78 i 86 tego wykazu. Stosownie do pierwszej z wymienionych norm chodzi o pracę w postaci bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Natomiast poz. 78 i 86 w Dziale III przewidują odpowiednio szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych, polerowanie mechaniczne oraz obsługę suwnic.

Wypada podkreślić, na wydziale, na którym ubezpieczony wykonywał swe czynności, tworzono konstrukcje stalowe hal przemysłowych. Prac, na które powołuje się ubezpieczony, w postaci szlifowania i ostrzenia narzędzi i urządzeń oraz obsługi suwnic nie można zatem uznać za podstawowe prace wykonywane na wydziale, w którym był zatrudniony. Jakkolwiek rzeczywiście prace szlifierskie oraz wykorzystanie suwnic stanowiły element procesu technologicznego, to jednak miały one charakter pomocniczy a nie podstawowy. Potwierdza to choćby fakt, że ubezpieczony miał za zadanie utrzymywanie w ruchu całości parku maszynowego wykorzystywanego w pracy wydziału, a nie jedynie szlifierek czy suwnic.

Mając zatem na uwadze powyższe, ubezpieczony nie spełnia przesłanek przyznania mu emerytury w wieku obniżonym, co uzasadniało oddalenie skargi kasacyjnej.